

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10
Pe 1 lună .. 2N-ri de Duminecă pe an 4
coroane.Pentru România și Americă:
10 coroane.Pentru România și străinătate
sumeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Zoltanii făcând politică mare.

(*) Hotărît: pentru Zoltanii partidului kossuthist Macedonia — adică Dieta din Budapesta — a devenit prea strâmtă.

Ce să mai facă adică ei în Dietă? Să înjure n'au pe cine, căci în fotoliile miniștriale nu mai stă nici «grănicerul» Hédeváry, nici «slugoiul austriac» Tisza, nici «darabantul» Fejérváry, ci — Kossuth, Apponyi și Polonyi... Și așa fiind, contra cui să facă larmă, bătând în bănci și fluierând? Pozsgai pe cine să scuipe?... Nici chiar pe «neamțul pervers» nu pot să-l înjure, căci de când e Kossuth ministru, neamțul, în Dietă cel puțin, e om de treabă, aliat cu Ungurul...

Nici pe naționaliști nu pot să-i mai înjure, căci aceștia apoi — drept satisfacție — se pun și trag dungă peste socoteala lui Wekerle, întârziind una și alta ce primul ministru are interes să treacă mai repede prin Dietă.

Și-au căutat deci teren de muncă în altă parte... Ș'au găsit terenul potrivit în Serbia!

Zoltanii — *cap, Lengyel și...* — sunt adică și — publiciști. Aveau deci titlu să meargă, în frunte cu Rákosi Jenő la Belgrad, la frații cari pe vremea de opoziție îi îmbărbătase și-i îndemneau să nu se lase, ci să dea la mir «cânelui de neamț»...

Au răspuns deci grațioasei invitații a ziaristilor sârbi. Și pe când Musiczky, deputatul sârb se plângea în Dietă de ceea-ce suferă poporul sârb sub domnia kossuthistă, Zoltanii aveau satisfacția să se îmbrățișeze cu «frații» dela Belgrad și să desmintă astfel, în fața lumii mari, aserțiunile naționalităților — calomniatoare!

Dacă s'ar fi oprit aci, lucrurile ar fi reușit de minune. Numai că Zoltanii tot Zoltani, ori unde i-ai duce, ei tot cu bâta în baltă și cu barda în lună. Belgradul nu era indicat să-i schimbe și mai ales nu-i indicat acest oraș să se facă diplomație între zidurile sale.

Zoltanii s'au și arătat vrednici de orașul care i-a primit cu alaiu. La rândul lor au făcut adică o politică pe care nici cel din urmă negustor de porci din Belgrad ori Semendria n'ar fi făcut-o mai — sârbește. Se înțelege: tonul l-a dat Lengyel Zoltán, despre a cărui ispravă «N. W. Tagblatt» scrie:

«Intr'o vorbire mai lungă Lengyel Zoltán, deputat, i-a făcut atenți pe Sârbi să nu-și fabrice tunurile la fabrica (austriacă) Scoda (Nu cumva face frate-seu, fabricantul adhoc de steaguri electorale, și vre-o fabrică — de tunuri? Traducătorul). A zis între altele: Fiindcă tunurile nu le folosii în contra noastră (Lengyel crede că Sârbi, de când cu prietenia ungurescă, se înarmează contra Muscalilor! Trad.) vă recomandăm să vă înarmați bine, ca să nu fiți slabi ca aliați ai nostri. Nainte de asta cu patru ani Viena a cerut cam 400 milioane și cu 80.000 recruți mai mulți ca — ceea ce nu prea știu toți — să înceapă acțiuni în Balcani. Partidul kossuthist a combătut aceasta

intocmai cum a fost contra, la vremea sa, ca Bosnia și Herțegovina să fie ocupate.

Vorbirea lui Lengyel Zoltán a fost primită cu însuflețire, l-au ridicat pe umeri și l-au purtat în jurul mesei. S'a sculat atunci și a vorbit un Bosniac care șade în Belgrad.

El a descris «guvernul negru austriac care stăpânește asupra nenorocitei Bosnie și Herțegovine» și — a declarat că între poporul sârb și Ungaria numai atunci va fi prietenie adevărată, dacă regimentele austriace vor fi părăsît provinciile sârbești (aplaude sgomotoase) (Bă bine că nu! Trad.) Apoi un student universitar Croat a arătat cum Khuen-Héderváry, unealta camarillei austriace, prin domnia-i tirană îndelungată a adus robie asupra Croației, i-a exasperat pe Croați și i-a întârțat contra Ungurilor și Sârbilor. Dar, după ce în fine, la alegerile recente, Croații au reușit să dărime neomenusul guvern al slugei lui Héderváry, s'a deschis o nouă eră, s'a format falanxa slavilor de sud, care se va împotrivi înaintării germanismului. Pe Unguri îi primesc bucuros în falanxa aceasta, după cum și ei s'au deșteptat la cunoștința că între popoare numai așa e cu putință prietenia, dacă își respectează reciproc aspirațiunile. Iar aceasta Ungurii numai așa vor dovedi-o, dacă într'un chip eclatant abandonează sistemul trecut care încercase maghiarizarea Croaților...»

N'avem ce zice: Lengyel Zoltán, alături de Bosniac, trebuie că a fost o scenă admirabilă. Parcă vedem când Lengyel a eșit cu farba, spunând marele secret, de stăi că nainte cu patru ani Viena era să ocupe Balcanii, dar el și ceilalți Zoltani au împedat-o, cum vor fi căscat gura Besniacii! Voba e că ce va zice Apponyi, om mai subțire, care înțelege că vorbiri de acestea compromit rău — la Viena — partidul kossuthist?!

E de înțeles, că Bosniacul să dorească retragerea «regimentelor austriace» din Bosnia și Herțegovina. Ori cât este însă Lengyel de Zoltan, tot nu-l credem așa de mărginit, încât să-i fi plesnit prin cap gândul că el și ceilalți Zoltani o să exopereze în delegațiuni retragerea «regimentelor austriace»... Așa dar «prietenia adevărată» rămâne baltă, căci Bosniacul oricât e de Bozniac, dar așa a zis, că numai cu această condiție Sârbi încheie «prietenie adevărată».

Studentul universitar Croat a pus și el condiție: Ungurii să se lase de gândul maghiarizării Croaților, căci prietenie între popoare nu se poate decât «respectându-și reciproc aspirațiunile.»

Au înțeles Zoltanii și conducătorul expediției lor, dl Rákosi, cel care vrea «imperialism maghiar?»

Sigur că au înțeles. De aceea despre toate aceste lucruri n'au publicat nimic în foile lor șoviniste, ci Ungurii numai din ziarurile vieneze au aflat despre isprăvile Zoltanilor amenințați să rămână afară din «falanxă» căci slavii de sud numai așa îi creștează, dacă dau probe despre prietenia lor... Și cu Neamțul dela Viena și cu Bosniacul dela Belgrad, nu merge, domnilor Zoltani... De apă rece nu se îmbată nici chiar Bosniacii. Ori vă desfaceți de «Șvabii» dela Viena ori — zadarnic ați benchetuit la Belgrad și Semendria.

Pressa maghiară despre isprava Zoltanilor. Ori și cât »Budapesti Hirlap« a omis să dea informațiuni despre prostiile Zoltanilor înfrății cu Sârbi din Belgrad, publicul mare unguresc ajunge totuși să afle despre cele petrecute.

»Az Ujság« dela 7 Iunie, îi și ia la răspăr. Scrie între altele:

»Ș'acum poftiți și apreciați excursia dela Belgrad: din parte sârbă adevărată expansiune maghiară, iar din partea Ungurilor încântare și fericire de bucurie că în sfârșit sacul și-a găsit petecul. Și ei au înjurat pe Austriaci și Sârbi au înjurat pe Austriaci; li-s'au alipit o delegație croată și mai câteva rase balcane și astfel — adevărat că între pahare — s'a format în ce privește sentimentele așa un ceva ce nu se poate exprima prin cuvinte. O formațiune istorică, în care Ungurul tocmai așa de liber poate înjură pe Austriaci ca Sârbi... După-cum n'au știut ce fac cu înfrățirea croată, tot așa nu știu ce va fi cu fraternizarea sârbă». Când au știut Zoltanii ce fac?!

Revista DPA Iunie publică un prețios articol de fond: polemizează cu «Pester Lloyd», care caută să slăbească efectul luptei deputaților nostri din parlament. Numitul ziar bucureștean în cuvinte foarte calde arată îndreptățirea și legalitatea luptei noastre naționale și cu multă tărie de convingere și argumente logice și de fapt răstoarnă scrisile lui »Pester Lloyd«. Apărarea aceasta este cu atât mai de preț, cu cât se face nu numai pentru frații din regat, ci pentru marea străinătate, unde, trebuie s-o mărturisim, n'vem încă ziare cari să ne poarte un interes mai deosebit.

D'ale Sașilor. În un articol de fond «Kronstädter Zeitung» organul intransigent, odinioară condus de L. Korodi, constată că activitatea deputaților sași e foarte neînsemnată atât în parlament, cât și afară de parlament. Pretinde pe lângă activitate la ședințe, în comisii, la adunări populare, și o politică mai vie de culise, un contact mai des cu stăpânii zilei și astfel să stoarcă câte ceva în interesul Sașilor la toate legile și ordinațiunile, dar mai ales la facerea votului universal, care îi amenință mai mult. Pentru a putea face toate acestea, cere dela ei să locuiască stabil în Pesta.

Alegere de deputat dietal. În Sânt-Miclăușul-mare va fi alegerea de deputat dietal în 15 Iunie.

Tulipantșii! »Magyar Szó« anunță că cele 47.000 coroane strânse în comitatul Sălăgiului pentru funcționarii cari țineau cu coaliția în »lupta de rezistență« au fost cheltuite cu alegerea lui Kun Arpád în cercul Tășnadului. Cel puțin așa spune comitetul de administrație al — fostului fond.

Și în câte alte părți se va fi întâmplat așa?!

Ședința de Vineri a Camerii.

O ședință scurtă și fără vre-un interes.

Cât de mult să cunoaște că opoziția naționalităților nu mai face greutate. Toate merg strună și ședința nu ține nici o oră.

Haviár Dániel ca raportorul secțiunii de justiție depune un proiect de lege privitor la aplicarea judecătorilor și procurorilor în minister.

Ceeace mai stârnește oarecare interes este faptul că delegatul croat Bogdan Medacovici, ales într-o secțiune și neștiind ungu-rește, depune cel dintâi jurământ în limba croată. Când președintele anunță aceasta, spunând că regulamentul acordă acest drept croaților, să aud strigăte de: «Regretabil!»

Dar când Medacovici isprăvește jurământul și adaugă ungu-rește: «Isten engem ugy segéljen» («Așa să mă ajute D-zeu»), atunci se aud aplauze.

Șireți croați! Pentru concesiile primite. Se citește lista mandatelor protestate și a celor verificate definitiv.

Wekerle: propune ca în timpul ședințelor delegațiilor camera să-și suspende activitatea. Se primește.

Casa magnaților.

Ea a ținut de asemenea o scurtă ședință supt președinția contelui Aurel Dessewffy.

El propune și să primește o adresă de felicitare către regele Spaniei cu ocaziunea atentatului.

Să alege comisiunea de cvotă compusă din baronul Dániel Ernő, Harkányi Frigyes, Hegedüs Sándor, Mailáth Sándor, Pallavicini Ede.

Să intră în discuția proiectului de înarmare și de recruți. Să primește propunerea de urgență a lui Csathó Ferencz. La indemnitate vorbește contele Keglevich Gábor, dând mulțamită lui Dzeu pentru restabilirea ordinii constituționale.

Amândouă proiectele să votează, de asemenea și convențiile comerciale. Este o legiferare cu adevărat modernă, la minut ca cu instantaneul și face onoare epocii noastre înaintate.

Lueger la expoziția din București. Cetim în «Fremdenblatt» din Viena: »Deschiderea expoziției se face în 17 l. c. probabil prin regele Carol al României, care acum e sănătos. Atențiunea generală se îndreaptă asupra faptului că primarul Vienei dr. Karl Lueger va vizita împreună cu o număroasă suită Bucureștii cu ocaziunea aceasta. Il vor însoți: directorul municipalității, consilierii comunali ai Vienei Krenn, Kissaweg, dr. Klotzberg, Schlögl, dr. Späth și șeful de birou Mayr. In ziua inaugurării va avea loc un mare banchet. A doua zi comisiunea austriacă va găzdui pe lumea oficială și pe participanții austriaci la expoziție».

Știrea aceasta trebuie să umplă de bucurie pe orice român. Dr. Lueger este unul din cei mai sinceri filo-români. Vizita aceasta va strânge și mai mult legăturile acestea de simpatie între el și nu numai România, dar și toți Românii.

Cuvântări naționaliste

rostite

în ședința de Marți a Dietei.

Vorbirea dlui Dr. Aurel Vlad.

Dr. Aurel Vlad: Opoziția parlamentului ungu-rește obișnuiește a privi votarea indemnității ca o chestiune de încredere. Din cauza aceasta noi respingem proiectul.

Declarările d-lui ministru-președinte date zilele trecute nu au fost în stare de-a risipi neîncrederea noastră. Ba au mai mărit-o. D-sa a spus că nu parlamentul ca corporație ci numai partidele nu au voit să recunoască partidul nostru. D-sa greșește, căci nici delegațiile, nici secțiunile și nici biroul camerei nu au fost alese de partide ci de totalitatea parlamentului. In chipul acesta parlamentul întreg și-a însușit felul de-a vedea al partidelor.

Ființa partidului nostru nu poate fi tăgăduită. Tăgăduirea lui jignește suveranitatea poporului, dar mai nesocotește și practica seculară a tuturor parlamentelor.

Prin hotărârea aceasta majoritatea vrea să-și asume dreptul de-a controla pe alegători în privința partidelor și a principiilor pentru cari ei votează. Ea despoaie pe acei alegători de dreptul de a controla în secțiuni activitatea parlamentului și-i pedepsește îngreunând dreptul de control al reprezentanților lui.

Majoritatea nesocotește, dlor deputați, și practica seculară adoptată de toate parlamentele lumii, căci nu cunosc nici un caz ca ea să nu recunoască un partid existent.

Dacă, dlor, într'un stat monarhic este recunoscută minoritatea republicană dacă într'un stat republican este recunoscută minoritatea monarhistă, dacă în parlamentul englez grupul național irlandez este recunoscut, când în parlamentul german națiunea polonă este recunoscută și sunt recunoscuți alsacienii și lorenii cari protestează și azi împotriva alipirii de împărăția germană: întreb, nu este oare nedrept, inechitabil și nu-i un caz fără păreche în istoria parlamentarizmului ceea ce se face acum în parlamentul ungu-reșc?

O voce: Nu! (Risete).

Dr. Aurel Vlad: Nu cunosc un caz asemănător. Principiul solidarității națiunii politice nu răpește alegătorilor dreptul de-a trimite în parlament orice fel de reprezentanți cu orice program.

Dlor deputați. Partidul nostru a primit 70.000 de voturi DVoastră nu vreți să recunoașteți pe solii celor 70.000 de alegători. Cred că v'am documentat că procedeul acesta este fără de păreche în istorie.

Tot atât de greșită este aserțiunea dlui ministru-președinte că partidul nostru nu are programă.

Toate partidele naționale își au programele lor compuse de delegații alegătorilor. Avem însă și un program comun al acestor partide stabilit în congresul naționalităților ținut la 1895 în Budapesta.

Avem deci un program solidar iar dacă dl ministru președinte nu are cunoștință de el, nu putem fi învinuiți pentru aceasta. El a fost publicat în presa universală.

Dar presupunând chiar că nu am avea un program, întreb, când și-a publicat partidul andrássyt programul? El a intrat fără program în campania electorală și a adoptat pe urmă programul guvernului. Dacă l-ați recunoscut ca partid, trebuie să ne recunoașteți și pe noi!

Dlor deputați. Titlul de drept al partidului nostru se întemeiază pe faptul că nici un partid din cameră nu reprezintă toate neamurile și toate clasele sociale. Partidele aceste reprezintă domnia de rasă și clasă ungu-rească. Nu va fi greu să dovedesc aceasta.

Programul guvernului și mesagiul tronului făgăduesc sufragiul universal, păzinduse caracterul național al statului. Întreb, în contra cui este în-

dreptată restrângerea aceasta? Ea poate să se refere la două puncte. Întâi privitor la naționalități ea va fi lipsită de caracterul universal. Astfel naționalitățile nu se vor putea manifesta așa cum cere dreptatea și echitatea. De altă parte ea se va îndrepta împotriva socialiștilor pentru menținerea stăpânirii de clasă. Nu cunosc un astfel de sufragiu universal care să fie îngrădit cu restrângeri. Sufragiul universal al guvernului nu va fi universal.

Întreb deci dlor, dacă guvernul și majoritatea vor această reformă electorală, oare poate avea pretenția de-a reprezintă toate popoarele și toate clasele sociale? Nu!

Faptul acesta precum și faptul că dezlegarea crizei s'a făcut pe baza arătată în răspunsul nostru la mesaj, din anul trecut justifică existența noastră ca partid. Tocmai pentru aceasta ne așteaptă un rol de control de-o însemnătate istorică: Rolul de-a controla pe guvern în îndeplinirea sufragiului universal, secret și direct. (Sgomot.)

Otto Förster: Sau să nu fie nimica!

Dr. Aurel Vlad: Dv. nici nu voiți ca el să se realizeze. Am spus că guvernul și majoritatea nu reprezintă interesele generale ale țării și că în unele privințe servesc interesele de rasă și de clasă. Aceasta să dovedește și prin faptul că primul-ministru a accentuat în discursul-program al său și ideea de stat maghiar. Ce înțelege dl ministru-președinte prin ideea statului maghiar național?

Cunosc numai o singură concepție a ideii acesteia, aceea pe care o reprezintă mai precis baronul Bánffy Dezső. Ideea ei principală este că Ungaria trebuie să ajungă un stat unitar adică ca toate popoarele să se contopească în neamul ungu-reșc. Aceasta este scopul final al ideii de stat național. Guvernul și majoritatea să afle în serviciul acestei idei. Față cu această concepție noi suntem nevoiți a ne pune pe punctul de vedere al negațiunii absolute. După ea chiar numai faptul că suntem aici, ființa noastră este contrară ideii de stat maghiar. Ori ce sârb, neamț sau român să naște ca un dușman al statului pe care statul trebuie să-l nimicască și să-l contopească în neamul ungu-reșc. Dacă guvernul reprezintă concepția aceasta a ideii de stat, întreb — și cer răspuns — oare nu pune pe unguri în antagonism cu toate popoarele și dacă nu pornește astfel pe față lupta de rase.

Toate astea, cred, motivează înființarea partidului nostru și intrarea noastră în activitate parlamentară.

Dl ministru-președinte a spus, că partidul nostru îl atacă pe nedrept pe tema sufragiului universal. Am dovedit, cred, dlor că atacul nostru este îndreptățit pentru restrângerile ce vrea să le pună dreptului de vot.

Tot atât de puțină încredere îmi însuflă și faptul că până în clipa din urmă dl ministru de interne Andrássy a fost adversarul sufragiului universal. Oare intrarea lui în guvern nu înseamnă a pune pe capra grădinar peste varză? Căci nu putem crede ca dânsul să-și fi schimbat părerea în chestiunea aceasta în timp de 24 de ore. Proiectul pe care-l va înainta Camerii va învedera într-o-cât s'au schimbat și într-o-cât nu. Îndoiala noastră în gândurile guvernului este foarte întemeiată.

Arătând vederile guvernului în chestia naționalităților, dl ministru-președinte a invocat spiritul lui Deák, Andrássy și al baronului Eötvös spunând că spiritul lor trăiește și azi în sânul lui.

Dlor, tocmai declarațiile dlui ministru-președinte arată că duhul acesta a perit. Ce a zis dl prim-ministru? Dânsul a zis că se va sili de a executa legea naționalităților în administrația comunală inferioară. Legea însă ne garantează cu mult mai multe drepturi. Dl ministru-președinte a zis însă: Aceasta nu o pot executa. Dacă dânsul vrea să urmeze duhul acestor mari bărbați, este dator de a executa legea în toată întregimea ei.

Dlor deputați! Legea naționalităților conține dispoziții nu numai privitoare la întrebuintarea limbii, dar articolul 17 mai spune că statul este dator din punctul de vedere al progresului și al

Perge és Rozslay utóda
fabrică de mașini și de pluguri pentru economie în Oradea-Mare.

Recomandă fabricație proprie de pluguri din cea mai bună calitate.
Pentru fle-care preț i-a răspundere.

Magazin mare de grape, ciururi, cramă, zdrobitoare de struguri și tăietoare de paie.

culturii de a înființa pentru toate popoarele de orice limbă școli până la gradul culturii universitare. Statul trebuie deci să se îngrijească de învățământul secundar românesc pentru Români, sârbesc pentru Sârbi etc.

Ei bine, dlor, oare legea asta se execută? Este oare în toată Ungaria o singură școală primară care să răspundă acestei legii? Nu-i nici una! Întreb pe onor. guvern dacă nu poate executa această lege? Nu, căci nu vrea să o execute! (Zgomot).

Președintele (sunând): Vă rog să fiți liniștiți!

Dr. Aurel Vlad: Dacă nu vrea să o execute să spună sincer și pe șleau, că nu vrea și să nu pretindă de a urmări duhul acelor mari genii. Atunci însă guvernul să schimbe legea aceasta și să nu o învoace mereu că există pe — hârtie.

Dl ministru-președinte a îndrăznit să pună, că adesea naționalitățile se împărtășesc de binefacerile statului mai mult decât alții. Dânsul va fi avut în vedere faptul că unele comune votează ajutoare pentru școlile confesionale. D-sa uită însă că aceste ajutoare se dau în măsură egală și celorlalte confesiuni locuitoare în comună. Nu este deci drept că noi avem parte de mai multe binefaceri.

Dacă D-sa vrea să limpezească această chestiune să caute în buget. Să ne arăte D-sa o singură pozițiune în buget destinată pentru noi. Nici un singur bănuț nu să dea pentru cultura românească, slovească, sârbească sau nemțească. Dacă vrea să urmeze duhul lui Deák, poftescă a pune în buget sumele necesare pentru scopul acesta.

Pentru a dovedi că actuala lege electorală ne favorizează pe noi mai mult decât pe Unguri, dl ministru-președinte a arătat că darea pe pusta ungurească este în proporție mai mare decât în Ardeal.

Aceasta poate fi adevărat dar nu atinge esența chestiunii electorale. Căci în Ardeal jumătatea și pătrimea de sesiune urbană este baza censului — cum a zis D-sa — ci darea funciară corăspunzătoare unui venit de 84 de fl.

Astfel se face că adesea 90% de Români au mai puțini alegători decât restul de 10%. Acest sistem nedrept s'a menținut și mai târziu la anul 1874 pentru a ne apăsa pe noi.

O voce: De ce nu v'ați ridicat glasul?

Dr. A. Vlad: Înzadar nil-am ridicat, ne-ați bătut cu voturile.

Pe atunci Deák Ferencz și-a ridicat glasul pentru dreptate — puteți să constatați din ziarul dezbaterilor de atunci — dar au fost miniștri și pe atunci cari au pus interesul de rasă deasupra dreptății.

Tot atât de îndrăzneță este aserțiunea... (Voci: DTA vorbești îndrăzneț! Președintele sună).

Dr. A. Vlad: Nu-i îndrăzneț ci îi adevărat! Este îndrăzneță aserțiunea, că în aplicarea legii nu să face deosebire între Român, Ungur, Sârb și Slovac. Să vă dovedesc.

S'au făcut colonizări. Oare a primit pământ un singur Român sau Sârb? Nu! Ei au cerut dar au fost respinși. Cum mai îndrăzniți să ziceți că este dreptate și egalitate pentru Români, Slovaci, etc.?

Guvernul vrea să facă o nouă epocă. Dar cu cine? Cu oament vechi?

Cine a fost liberal, azi îl găsim în partidul andrăssist. Tallián Béla a fost tizaist convins, azi îl vedem în partidul andrăssist. Rónay Ernő deasemenea își va pune candidatura, va fi ales și va intra în partidul lui Andrassy. Cu astfel de elemente vreți să faceți epocă nouă?

Förster Otto: Lasă că facem noi!

Dt. Aurel Vlad: Dar ceilalți vă vor opri. Dlor, toate astea îndreptătesc neîncrederea noastră către guvern. Mai mult. El deja a frânt una din promisiunile sale. A promis alegeri curate, dar să întrebe dl prim-ministru pe dl ministru de interne dacă alegerile au fost libere? Voi aveți mâine ocaziunea de a interpela pentru o alegere cum nu a fost nici supt Bánffy. Dacă până acuma au fost divergențe în sânul guvernului, cu

cât vor fi ele mai mari în chestia sufragiului universal? Pentru aceea dlor este trebuință de o opoziție serioasă în parlament. (*Râsete, intreruperi*). Ne vom uni cu toți câți vor lupta pentru sufragiul universal cel adevărat! (*Strigăte. Cu socialistii!*)

Resping proiectul. (*Aplauze pe băncile națion.*)

—o—

Vorbirea dlui Dr. Alexandru Vaida Voevod.

Nu putem vota nici proiectul de față (pentru acordarea contingentului militar), căci n'avem încredere în guvern, iar chestia aceasta încă e chestie de încredere.

S'ar părea, că partidul nostru în situația de față e în contradicție cu atitudinea noastră din decursul crizei, dar aceasta-i numai aparență. Stăpânirea de partid și de clasă din țara aceasta, care aș putea zice că a monopolizat puterea publică și care își dă numele de »națiune maghiară«, ne-a ignorat existența noastră ca factor. Din cauza aceasta noi ne-am pus pe acelaș punct de vedere, pe care stăm și aici în parlament ca partid și anume, că nu ne vom lăsa nebăgați în samă nici jos la țară ca naționalități, ci vom documenta prin fapte, că existăm și că suntem factor în viața publică, în treburile țării.

DVoastră ne-ați desconsiderat fără de a ne zice o vorbă, ba ați trecut peste noi cu dispreț și cu injurii și ați voit să stoarceți singuri așa numitele »cuceriri naționale.« Iară noi ne-am propus să vă arătăm, că dacă ne ignorați, fără noi nu veți fi în stare să cuceriți nimic, ceace desigur v'ar fi reușit cu ajutorul nostru. Noi am avut în vedere, că tot noi naționalitățile vom fi la urmă păgubașii, căci am întrevăzut, că toată lupta se va isprăvi cu fiasco; am întrevăzut, că tot popoarele noastre vor plăti mai din greu pentru luptele ce le-ați înscenat. Și iată acum cereți dela popor recruți și dare. Am știut noi, că DVoastră veți fi prea slabi. V'a dovedit-o și contele Stefan Tisza, care v'a spus aici în fața camerei, să fie pregătit chiar și la glonț și spânzurătoare celce începe lupta, ori dacă nu să nu o înceapă. (Mișcare.) Am privit la lupta DVoastră și ne-am convins, că numai atunci ați fi avut putere deplină, dacă ați fi avut rădăcină în popor și ați fi stat de vorbă cu noi. (Sgomot.)

Dezvoltarea crizei a dat dreptate principiilor lui Ludovic Mocsáry, președintele vechiului partid 48-ist, care timp de 2 decenii a vestit, că Ungaria nu va fi nicicând independentă, până ce nu se vor împacă ungurii cu naționalitățile, până ce nu vor garanta egală îndreptățire a tuturor naționalităților. (Aprobări la naționalități). S'a dovedit dreptatea lui Mocsáry prin eșecul luptei naționale, a dovedit-o ședința de astăzi, în care DVoastră, cei cari susțineți nu demult, că nu votați nici o para chioară pentru Viena fără concesiile naționale, votați contingentul militar.

Nu putem vota proiectul, nu numai din cauza neîncrederii în guvern, ci și pentru faptul, că vrem să documentăm, că nu noi suntem uneltele Vienei, cum vă plăcea să ne numiți, ci că suntem reprezentanții națiunilor noastre și anteluptătorii drepturilor lor. (Sgomot.)

Wilhelm Sümegi: L'ați ales pe Kristóffy.

Dr. Alexandru Vaida: Ziceți, că l'am ales pe Kristóffy. Imi propusesem să nu răspund la orice intrerupere. Dar trebuie să răspund la aceasta. Dacă eu aș fi în partidul DVoastră n'aș prea avea curagiul să acuz pe un deputat naționalist, că noi am fost uneltele lui Kristóffy, că noi l'am servit. Noi numai am privit la luptă (Sgomot în stânga) de departe, căci DVoastră și guvernul de atunci ne-au împedat să fim reprezentați aici după dreptate, și tot DVoastră, coaliția de atunci sunteți, cari ne-ați ignorat și ne ignorați și astăzi. Dar credeți, că noi cari reprezentăm mai mult ca jumătate din țară... (Sgomot mare, strigăte: la ordine, nu-i adevărat; președintele sună).

Dl. Alexandru Vaida: Noi nu ne putem

oferi de soți de arme celor ce ne ignorează și ne batjocoresc.

Victor Rákosi: Nu-i adevărat, numai cu DVoastră nu ne împretinim; au votat mai mulți Români cu kossuthiștii decât cu DVoastră.

Președintele: chiamă la ordine pe Rákosi.

Dr. Alexandru Vaida: Nu noi am format trupa lui Kristóffy, căci s'au găsit destui Unguri păcătoși (gyász magyar), cari au servit guvernul acela. (Mișcare). Poftiți și ne arătați un singur Român, Slovac ori Sârb, care s'a pus în serviciul lui.

Constat cu mândrie, că dintre noi naționalitățile nu s'a găsit nici unul, dar cu atât mai muți dintre unguri. (Intreruperi: DVoastră serviți totdeauna Viena.)

Am auzit cuvântul »Viena«. Imi aduc aminte de cuvintele unui om politic al DVoastre, astăzi ministru și conducător, cari să potrivesc foarte bine la stările de astăzi: »Să simte semnul unei mâni pe care un poet a numit-o: »mâna Vienei«. La un semn al ei, ca la al unei baghete magice să schimbe momentan convingerea DVoastră. (Să înțelege a liberalilor. N. Trad.)

Chiar așa s'a întâmplat și astăzi: Mâna Vienei a dat un semn și DVoastră v'ați schimbat. (Sgomot mare). Noi naționalitățile, pe cari ne-ați tot numit slugile și uneltele Vienei, noi am rămas credincioși trecutului, programului nostru. (Aprobări vii la naionaliști, sgomot la kossuthiști.)

Dacă am fi slujile Vienei am vota proiectul ori am absenta demonstrativ, dar nu, noi nu suntem uneltele Vienei și nu primim proiectul.

Președintele: Il chem la ordine pe domnul vorbitor, pentru că a numit majoritatea: uneltele Vienei. Dacă mai continuă astfel, îi iau cuvântul.

Dr. Alex. Vaida: Noi avem multe motive de neîncredere în guvern. Când am venit aici, eram deja în curat cu datoria noastră. Scopul nostru este să vă convingem, atât pe guvern, cât și majoritatea, de plângerile noastre îndreptățite, cari trebuie vindecate, și înlăturarea cărora asigură înaintarea întregii țări. Asta e datoria majorității nu numai din punct de vedere al intereselor partidului naționalităților, ci și în interesul țării. Am crezut, că se vor găsi în cameră și astfel de spirite și astfel de bărbați, cari vor fi convinși, că e datoria statului...

Președintele: Vorbiți la proiect; nu puteți vorbi acum de chestia națională.

Dr. Alex. Vaida: Ne-am convins, că guvernul, chiar de ar voi să facă ceva bine, e împedat de unii membrii ai majorității. Vrem să fie posibilă restabilirea păcii interne, ca în vremea când toate partidele din Austria își dau mâna și se înțeleg frățeste, să fie și la noi înțelegere pacinică și frățescă. Dar' când dnul ministru-președinte declară mai deunăzi, că nu voește să ne dea nici minimul din ce pretinde legea naționalităților, adică ca instrucția publică...

Președintele: Poftiți vorbiți la obiect. În caz contrar vă voi retrage cuvântul.

Dr. Alex. Vaida: Dlor deputați! Guvernul actual cere recruți, pe cari majoritatea vrea să-i voteze, dar' noi, partidul naționalităților nu voim să-i votăm. Voiesc deci să motivez cauza pentru care nu putem avea încredere în guvernul actual și deci nu putem vota proiectul. Natural deci că vorbesc la obiect.

Se vede din toată activitatea guvernului actual, că voește să inaugureze tot acel fel de guvernare prin subjugare, care a stăpânit țara timp de 40 de ani, se vede că primește sistemul de tristă amintire al lui Tisza și principile lui Bánffy. (Ilaritate). Se poate să aibă d-nul ministru președinte multă bunăvoință pentru noi, se poate să simțăm nevoia de a ne ajuta la năcazurile noastre; mărturisesc, că marea lui individualitate i-a câștigat simpatii printre noi. Dar' nu putem avea încredere în acest guvern, al cărui ministru de interne, cel care ar fi chemat să ne răspundă și să-și clarifice punctul lui de vedere, fuge de discuție; acest ministru se pare că poartă rolul lui Jago în acest guvern poartă rolul contelui negru în romanele de bulevard.

●◆● SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT ●◆●

Acolo se pot căpăta cele mai ieftine Orologe și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dăm bani în mânăstrăine. Cine vrea să se convingă despre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela S e h e i n e r. S a m u, juvaeriu în Szeged. Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începând, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr. un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus.

Am pus în discuție aici o mulțime de fapte, cari ar fi meritat cu siguranță cel puțin un cuvânt din partea dlui ministru de interne; în schimb el sau lipsește demonstrativ, sau rîde la năcazurile noastre. Nu vom avea încredere într'un astfel de guvern și nu vom vota nici dare, nici indemnitate, nici soldați, până când nu vom mai fi tratați astfel de cei chemați să ne vindece năcazurile.

On. cameră! S'a vorbit aici de gimnaziu slovăcesc (Sgomot mare. Întreruperi: Nu se ține de obiect).

Președintele: Dl orator calcă regulamentul. La discuția asupra recruților nu se poate vorbi de gimnaziu slovăcesc. Dacă nu veți respecta regulamentul, voi fi silit să vă retrag cuvântul.

Dr. Alex. Vaida: Dacă nu voiți să mă ascultați până la sfârșit, fiți cel puțin atât de buni și vă identificați cu propunerea, ce o înaintez referitor la proiectul de față. (S'auzim!). Dacă și votați contingentul militar pentru acest guvern, care-și zice că e mare — să poată să cuprindă și nume mari, dar faptele lui de până aci sunt mici, — pentru un guvern, care să nutrească din sfărmiturile trecutului său politic, — în cazul acesta faceți ceva și pentru popor. (Sgomot, contra zicerii, președintele sună). Ei bine! vă vorbesc despre guvern nu vă place, vă vorbesc despre proiect, iară nu vă place, de gimnaziu slovăcesc, nici atât.

On. Cameră! Echitatea cere, ca să nu aveți în vedere numai interesele guvernului și ale «Vieinei», ci încăi dacă votați atâta mare de recruți repede-repede, să cereți introducerea serviciului militar de doi ani. Primiți următoarea moțiune (cetește):

«Domnul ministru de honvezi e poftit să înainteze neamănât proiectul despre serviciul militar de doi ani».

Prin o astfel de lege veți da o recompensă poporului, pe care îl oferiți ca recrut și ca material de plătit dare, căci pe spatele și pielea lui se votează toate.

Nu luați în vedere cine înaintează acest proiect, — căci poate unul sau altul dintre Dvoastră are antipatie față de modesta mea persoană, (Întreruperi: Aș! Nu să plătește!), — ci cuprinsul lui, și sunt convins, că Dvoastră vă veți gândi, nu la mine s'au la partidul meu, ci la acele milioane ale masei poporului, cari se vor împărtăși de binefacerile acestui proiect, fără deosebire de naționalitate, fie Unguri, Români, Sârbi, Slovaci, Nemți etc.

Încă câte-va cuvinte. Am venit aici să vă convingem de îndreptățirea atitudinii noastre, de îndreptățirea plângerilor popoarelor noastre și să pretindem vindecarea lor. Dar ne-am convins în

ședințele de până aci, că Dvoastră ne priviți cu antipatie, ba chiar cu furie.

De veți avea încredere în noi și nu veți preface să ne înjosim, ci veți ști să deșteptați încredere în noi, — atunci să va schimbă aspectul parlamentului, și nu să va mai întâmplă să huiđuiți pe oratorul bieteii minorității. (Sgomot).

Președintele protestă contra acuzei că oratorii au fost huiđuiți, el tot deauna și-a făcut datoria.

Dr. Alex. Vaida: Suntem recunoscători dlui președinte. El tot deauna ne-a apărat; dar și el este om, situația lui a fost de multe ori foarte grea.

Dlor, poftiți și vă dedați cu ideea, că noi reprezentăm aici opinia românească, sârbească și slovăcescă, care ne-a născut și în care zace puterea noastră. Să nu credeți, că ne puteți ignora tot deaună ca acum, pentru că suntem puțini, căci vom fi noi și o sută. (Sgomot.) Căci vor mai naște mamele noastre și copiii aceia încă vor lupta pentru drepturile noastre. Și să știți, că nu va fi pace în țară, până nu ne vom eluipa drepturile. Vom lăsa cu limbă de moarte copiilor nostri să lupte pentru aceste ideale sublime, pentru cari au murit părinții și strămoșii nostri.

Isprăvesc cu câte-va cuvinte ale lui Kossuth, cuvinte, care ași dori să vă pătrundă până la răunchi, să nu le uitați nici odată. «Vin și trec generații, și iarăși și iarăși vin și dispar ocaziile, cuvintele și pierd, dar înțelesul lor rămâne, dacă e adevărat să sănătos; iar dacă nu, să se risipească, ca praful pe aripile vântului» — zice el într'un loc.

Cuvântul meu și al partidului meu, dacă e adevărat, va rămâne și va prinde trup în viitor, ca toată războirea Dvoastră!

Nu votez proiectul. (Aplauze vii la naționaliști).

—o—

Discursul lui Bánffy.

(Rostit la 5 Iunie).

Bánffy polemizează cu Vaida. În contra »sistemului lui Bánffy,« sunt tocmai aceia, cari ar dori să facă din țara ungurească un stat poliglot. Și eu vă asigur, domnilor deputați, că dacă legea din 1868, despre egală îndreptățire a naționalităților, se va executa în felul cum pretinde antevorbitorul meu, Dr. Vaida, atunci statul acesta nu-și mai poate păstra caracterul național. (!) Am curajul s'o spun, că Ungaria n'are drept să existe decât ca stat național maghiar. Și ca să ne putem ajunge acest ideai (statul național) vom lupta din toate puterile noastre și ne vom folosi de toate mijloacele, de cari dispunem, — ori vreau acești domni (arată spre naționaliști) ori nu vreau. (Mari

aplauze în stânga și-'n dreapta. Vii strigăte de protestare între naționaliști).

Eu n'aș fi făcut articolul 44 din 1868...

Dr. Alex. Vaida: Asta o credem.

Baron Bánffy: ... Dar' dacă odată-i făcut, trebuie să îngrijim ca el numai într'atâta să fie executat, întrucât nu jignește integritatea și caracterul național al statului. (Strigăte la naționaliști: Vezi, acesta-i sistemul lui Bánffy!)

Da, domnilor, acesta-i sistemul meu și sunt mândru că acest sistem poartă numele lui Bánffy. Și aș vrea ca acest sistem să fie urmat de toți bărbații de stat ai noștri, pentru că numai așa se poate realiza o Ungarie națională, de care avem lipsă.

Dr. Aurel Vlad: (Bate cu pumnul în masă). Noi n'avem nici o lipsă. (Mare zgomot între deputații unguri și strigăte: dacă nu-ți place du-te în România! Afară cu el!)

Bánffy: aduce apoi mai multe exemple și spune că statele mai puternice, toate sunt naționale, și că ar fi chiar în interesul păcii europene ca aici între Carpați să se dezvoalte și să înflorească un stat național maghiar (!). Aici pe pământul acesta numai o națiune poate exista: cea maghiară. Celălalte naționalități n'au și nu-i permis să aibă drepturi politice.

Negreșit — spune Bánffy mai departe — fiecare român, sârb sau slovac are dreptul să-și vorbească limba lui, dar' numai la el acasă. E foarte rău, că naționalitățile au avut până acuma dreptul să se folosească de limba lor în școli, la judecări, etc.

În urmă își exprimă părerea de bine, că dieta a respins cererea deputaților noștri de-a se numi o comisie de 30, care să se ocupe de plângerile naționalităților.

Vorbirea lui Bánffy e des întreruptă de aplauzele Ungurilor, și strigătele de desaprobarie ale naționaliștilor.

În numărul viitor vom da răspunsul dlui dr. Alexandru Vaida, precum și interpelarea de Mercuri a dlui dr. Aurel Vlad despre alegerea din Dobra.

Serbările dela Brad.

II.

În zilele de sf. Rusalii (dintre cari a doua coincide cu Constantin și Elena) s'a oficiat serviciul divin în bisericuța noastră din Brad, ciuruită la 1848 de gloanțe rebele, pontificând P. On. Dn protopop, deputatul Zaranđului, V. Dămian, azistat de preoții Rimbaș, profesorul Albu și diaconul Mihulin, profe-

Aurelia Cionca.

Simțim o deosebită plăcere, că despre geniala Aurelia Cionca, pe care am admirat-o ca fragedă copilă, putem să înregistrăm laude mari zise de maestri ai artei. Astfel, renumitul profesor dela conservatorul din Lipsca, pianistul Reisenauer, a spus, într'un cerc de artiști următoarele: «Cel mai mare talent pe care l'am întâlnit de când sunt profesor de pian este talentul dsoarei Aurelia Cionca».

Dr. Helm, corespondentul vienez al revistei muzicale «Musikalisches Vochenblatt» din Lipsca despre concertul dsoarei Aurelia Cionca, dat în Viena, în luna Aprilie, scrie următoarele:

«Aurelia Cionca e una dintre cele mai bune abituriente a școlii de maestri a profesorului Alfred Reisenauer din Lipsca, cunoscut în toată lumea ca virtuos și ca elevul iubit alui Liszt.

»Această tradițiune mare alui Liszt s'a văzut și în temperamentul și nuansările fine cum dsoara Cionca a cântat a 12 rabsodie a marelui maestru și Etudele de Schopin, precum și alte piese muzicale executate cu o căldură naturală și plină de expresiune. Fără îndoială, un adevărat talent, care tot'odată e însoțit și de pasiune nobilă și adorabilă muzicală, cari vor face ca despre dsoara Cionca să se mai vorbească mult, în toată lumea».

E de notat că revista de mai sus nu publică de cât recenzii despre concertele marilor muzicanți din lumea întreagă. Foarte elogios au scris apoi toate ziarele mari din Viena.

Aflăm de altfel că fericirii părinți mai au și altă bucurie: Romulus, fiul de 15 ani al lor, se remarcă și el ca un viitor virtuos în vioară.

DIN MEMORIILE lui SCHERLOCK HOLMES, de CONAN DOYLE.

ROIBUL.

Traducere din englezește de TENZI

(Urmare).

»N'am timp să vorbesc cu fiecare taie-frunză. N'avem nevoie de străini pe aici. Plecați, sau voiu pune un câne să vă alunge».

Holmes se plecă înainte și șopti ceva în urechea trenorului. El tresări deodată și se roși până la tâmpile.

»Este o minciună!» exclamă el. »O minciună infernală».

»Foarte bine! Să pertractăm lucrul în publicitate, sau să ne isprăvim vorba în odaia Dtale».

»Poftiți înlăuntru dacă voiți».

Holmes surise.

»Nu te voiu reține decât numai vre-o câteva minute Watson», zise.

»Acuma Dle Brown sunt la dispoziția Dtale». Cam după douăzeci de minute, când Holmes și trenorul reapărură, cerul auriu să schimbase în gri. Nici odată n'am văzut o așa mare schimbare în fața unui om, cum se schimbă în aceste câteva minute figura lui Silas Brown. Fața lui avea paloare mortală, fruntea îi era acoperită cu o sudoare rece, și mâinile lui tremurau, așa că biciușca se mișcă în mâna lui ca o creangă suflată de vânt. Purtarea lui arogantă să schimbase, și mergea pe lângă tovarășul meu ca un câne pe lângă stăpânul său.

»Voiu urmă instrucțiunile Dtale. Toate vor fi săvârșite», zise el.

»Nu cumva să fie vre-o neînțelegere», zise Holmes, uitându-se fix la el. Celălalt se îndoi când ceti amenințarea în ochii lui.

»Oh nu, nu va fi nici o neînțelegere. Va fi acolo. Să-l transformez mai întâiu sau nu?»

Holmes se gândi mai înainte, apoi începă să ridă.

»Nu, nu-l schimbă», zise el. Îți voiu scrie despre aceasta. Să nu umbli cu șiretlicuri, că apoi.»

»Oh, te poți încrede în mine, te poți încrede în mine!»

»Da, cred că pot. Vei auzi mâne despre mine». Se întoarse în călcăiu, nebăgând în seamă mâna tremurândă care i-o întinse celălalt, și ne reîntoarserăm la Kings Pyland.

»O compoziție mai perfectă de renomist, de laș și de umilit ca dnul Silas Brown, rar am mai văzut», observă Holmes, când mergeam împreună.

»Calul e dară la el?»

»El cercă să scape cu minciuna, dară eu i-am descris amănunțit toată procedura lui din acea dimineață, așa că el este convins că l-am pândit. De sigur vei fi observat călcăiele afară din cale înalte cari le poartă, și că ghetele lui corespund exact urmelor. De altfel nici unul din personalul lui, n'ar fi îndrăznit să facă un asemenea lucru. Eu i-am descris cum fiind el acela care se scoală mai de dimineață, a observat un cal străin rătăcind printre mocirle, și cum a ieșit să-l vadă, și cum a recunoscut spre marea lui mirare calul favorit, pe care un accident norocos l-a dat în mâna lui, singurul cal care ar fi putut fi victorios asupra calului pe care își pusese el toți banii.

sor în Arad, iar elevii din pedagogiul din Arad (cari erau prezenți, în excursiune școlară) au cântat răspunzoriile.

Biserica era ticsită, plină de Români plini de evlavie, fărâșime frumoasă, apoi domni și doamne, cu fețele blânde, pline de pietate.

După serviciul divin din ziua a doua a sf. Rusalii, am avut plăcerea să asistăm la o frumoasă prestațiune literară-școlară, care a avut loc în marea sală de gimnastică a gimnaziului nostru.

Cuvântul de deschidere îl rostește dl dr. Oprea, director, arătând însemnătatea zilei și spunând înțelepte cuvinte despre importanța culturai. Corul școlariilor, condus de destoinicul măestru dl Stoaia, întonează imnul: »Latina gintă.« Doi elevi declamă, cu mult sentiment și frumoasă predare »Plugul blăstămat« și »Balcanul și Carpatul« de V. Alexandri. Dl T. Suci, profesor, disertază despre poetul redeșteptării noastre naționale. De încheiere corul elevilor gimnaziali cântă »Copii Români« de I. St. Paulian.

Toate punctele au fost viu aplaudate de numărul public, ba ultimul cântec a fost bisat chiar.

Iată-ne, în anul aniversării centenare a nașterii marelui poet moldovean, V. Alexandri, că-l vedem sărbătorit pe acesta, în chip așa de frumos, de copiii Munților Apuseni, de descendenții »Moșilor« atât de simpatici Bardului dela Mircești!

* * *

Urmează banchetul dat în onoarea reprezentanței gimnaziului român gr.-or. din Brad, care s'a ținut în sala mare a românescului »Hotel Central«, unde se fac întrunirile Românilor de bine. Șirul toastelor îl începe Magnificul protopop și deputat dietal, V. Dămian, salutând pe oaspeții Zarandului. Dl S. Secula, profesor în Arad, toastează pentru idealistii din trecutul și prezentul Zarand, cari au pregătit și dus la izbândă steagul ridicat de V. Dămian. Dl dr. Oprea, director gimnazial, ridică paharul pentru opin-carul român, care e temelie și puterea tutu-

Apoi i-am spus cum primul lui impuls a fost să-l conducă îndărăt la Kings Pyland, și cum dracul i-a arătat lui, cum ar putea el ascunde calul până după curse, și cum l-a condus iar îndărăt la Capleton și l-a ascuns. Când i-am spus toate detaliile n'a mai negat nimic, ci a căutat numai să-și scapene pielea.

»Dar grajdurile lui fuseseră deja examinate.«
»Oh, așa un meșter versat cu caii, are foarte multe apucături.«

»Dar nu ți-e frică să lași calul în mâinile lui, deoarece el are mare interes să-l ruineze?«

»Dragul meu, el îl va îngriji ca pe ochii lui din cap. El știe, că singura lui speranță să scape fără pedeapsă, este să prezinte calul în stare cea mai bună.«

»Colonelul Ross nu-mi pareă fi omul care să ierte ușor așa ceva.«

»Chestia nu va fi încredințată colonelului Ross. Am metoda mea particulară, și comunic numai atâtă cât cred că e conștient. Acesta este avantajul când poate fi omul neoficios. Nu știu Watson dacă ai observat ca purtarea colonelului Ross față de mine a fost cam contrazicătoare, acum doresc și eu să-mi petrec pe socoteala lui. Nu-i spune nimica despre cal.«

»De sigur că nu-i voiu spune nimica fără voia Dtalex.«

»Și acesta este un lucru secundar, în comparație cu vorbirea că cine a omorât pe John Straker?«

»Și Dta vrei să te dedici și acestei cauze?«

»Din contră, amândoi ne vom reîntoarce cu trenul de seară la Londra.« (Va urma).

ror întocmirilor noastre și garanția viitorului. Părintele Tisu, din Tebea, toastează pentru corpul profesoral din Brad și directorul Oprea. I. Costa, profesor în Arad, pentru »privighitorile«: copiii cântăreți și conducătorul lor. A mai urmat o serie de toast, în mijlocul unei sincere animații și calde înfrățiri a celor prezenți.

Apoi... am plecat la Tebea, la mormântul prigonit...

Cu capetele descoperite și plecate, muți am stat, văzând mărimea puterii visurilor adumbrite oarecând de falnicul stejar; și ni-a scăpat din piept suspinul durerii, în fața pustiului mormânt...

Suflete tinere de Preotese! Curățiți mormântul de buruieni și presărați flori, căci este neamul vostru, al nostru al tuturor!...

Cu un preot îmbătrânit în cinste, în tovărășie cu tineri plini de energia misiunii, trecem pragul sfintei biserici, în care — am primit eu prima împărtășire...

Ș'acum, — — 'napoi la Brad! Doauă trăsură, câte doi drumeți, visători, pribegi...

*

Seara a avut loc reprezentația teatrală: »La Turnu Măgurele« și »Hartă Răzasil« (Serată »Alexandri!«). Rolurile principale le-au jucat: dș. Roma Costin, d-nii T. Suci, profesor, Dr. Ioan Demian și d-ș. Damian și d-nii Dr. I. Radu, Ioan Birna, Ioan Ghișă. Diletanții s'au achitat perfect de rolul de actori.

A urmat apoi dansul, care a urmat până către zorile zilei.

Las să urmeze frumoasa cunună de doamne și domnișoare (cred că le-am notat pe toate — cel puțin așa mi-a fost gândul):

Doamnele: Aurelia Dămian, Amalia Albu, (cost. România), Maria Rimbaș, Eugenia Oprea (cost. Sălișt.), Sofia Cutean, Susana Costin, Sofia German, Ella Cutean, Iolanta Radu (costum Sălișt.), Maria Stoaia (cost. Sălișt.), Letiția Draia (costum Sălișt.), Olimpia Dămian, Laura Coșoi, Maria Bulzea, Tecla Stănilă, Valeria Șipoș, Maria Felea și Iulia Impărat.

Domnișoarele: Roma Costin, Maria Cristea (costum-România), Ana Costea, Aurora Dămian, Aurelia Costin, Olimpia Costin, Maria Golda, Maria Filea, Aurelia Costea, Aurelia Matei (cost. Sălișt.), Elena Bocan, Letiția Glava, Maria Maravei, Smarandita Boneu, Eugenia Oprea, Olga Boneu, Dorina Albu (costum-România), Otilia Săcărianu.

NOUTĂȚI.

ARAD, 9 Iunie 1906.

— **In atențiunea dlor deputați. Recomandăm dlor deputați de a-și publica în broșuri sau foi volante cuvântările lor și interperelările rostite în cameră într'o traducere cât mai frumoasă și românească și într'un stil cât mai limpede și ușor, răspândindu-le în popor, dar mai ales în colegiile lor electorale. Poporul va ajunge astfel să înțeleagă tot mai mult însemnătatea dreptului de a alege deputați și va fi pus în curent cu activitatea parlamentară și scopurile politice noastre.**

— **Adunare de ziaristi.** În zilele de 10—13 Iunie st. n. se va ține la Hamburg adunarea generală a zariștilor și publiciștilor germani.

Cea mai importantă dintre chestiunile ce se vor discuta, va fi »Reforma justiției și presa« precum și chestia înființării unui ziar al asociațiunii zariștilor și publiciștilor.

— **Anchetă.** În Anglia s'a instituit o comisiune însărcinată de a face o anchetă asupra salubrității din mine.

Această comisiune mai are și rolul de a studia măsurile pentru prevederea accidentelor miniere și mijlocul de a se procura ajutoare în cazuri de necesitate.

— **Prigoniri.** Ni se scrie: Subscrisul vă rog a publica în preșutul nostru ziar »Tribuna« între multele isprăvuri puse la cale de cinstita administrație, și acea, cum se poartă Efendi fibirăul din Reșița cu cei din pašalicul său!

Cu ocaziunea alegerii de deputat dietal în Bogșa, s'a trimis în comuna noastră Maniom 2 steaguri ungurești cu inscripție jidovească. Aceste steaguri au ajuns în culina casei comunale, de unde peste noapte, făptuitori necunoscuți le-au rupt.

Din acest motiv Efendi Pașa din Reșița a ordonat cercetare. În 5/18 Mai a. c. a trimis 4 jandarmi, ca să ne facă vazuța și să scoată la lumină, nu cumva cu știrea mea s'au rupt. La spusele judeului comunal Ion Ștefan nr. 36 numit și »Tocilă«, carele din mila societății c. f. ungare trăește și are ce mânca, s'au întors cocoșii cu rezultat favorabil pentru Efendi Pașa. În 8/21 Mai, am fost citat la casa comunală, unde anume venisă 3 jandarmi ca să investigheze. După 2—3 răspunsuri, cum li-să cuvine, sau depărtat și aceștia. În 12/25 Mai, au fost citați la protopretură mai mulți locuitori din comună, dela cari credea că va scoate ceva pe socoteala mea.

Ne putând însă să-și ajungă scopul, a trimis tot în aceeași zi 5 jandarmi, în frunte cu strajameșterul. Aceștia au ținut investigare dela 6 ore sara până dimineața la 8 ore. Pe lângă toate amenințările însă n'au ajuns la scopul dorit. Au amenințat locuitorii, că vor merge la la Lugoj la tribunal și vor avea spese mari, dar înzădar.

Aceștia am aflat de bine a le aduce la cunoștință on. Public, să nu creadă cumva că Pașa nostru nu e ca ceilalți colegi ai săi. Tot un...

Be Pașo! Be! Dar până be?? *Moniom*, 24 Mai v. 1906. G. Costescu.

— **Nou ziar politic.** Ziarul »Foaia Poporului«, ce apare în Sibiu, și care s'a ocupat până acum numai de chestiuni economice, devine foaie politică. Va face politică națională românească.

— **Deputați maghiari îngrijindu-se de soarta țării.** În vechea Buda este un loc de petrecere, unde surorile Charlein își câștigau pâinea de toate zilele prin diferite jocuri, dela diferite popoare. Atrăgeau multă lume mai ales prin un joc, ce desvoalță în om numai gânduri păgâne, slăbiciuni și imoralitate.

Poliția a observat acest lucru și a oprit jocul, ce e în contrazicere cu morala publică. Și lumea nu mai mergea așa des ca mai nainte, iar cele două surori erau foarte întristate.

N'a fost însă întristarea de lungă durată, căci zilele trecute s'au abătut pe acolo unii bărbați de stat(?) în frunte cu contele Zichy Jenő și câțiva deputați maghiari din generația mai tânără, generație avântată pentru mari idealuri. Ei au poruncit să se joace plăcutul lor joc.

Directorul locului de petrecere le-a spus însă, că nu se poate, căci e oprit de poliție. De altfel aici e un politai, care îndată ne-ar pune pedeci.

Contele Zichy Jenő, nestorul moralității publice, marele bărbat cu simțiri curate patriotice s'a rostit la el zicându-i.

— Acum eu poruncesc. Eu permit acel joc.

Tinerii deputați au aprobat, și au concipiat o rugare către ministrul de interne, în care se cere nimicirea ordinațiunii poliției. Ea fost subscrisă de opt deputați. Iar surorile Charlein, fericite, au început să joace, și curgea șampania tot ca în vremuri bune...

Apoi să mai zică cineva că deputații maghiari nu se îngrijesc de soarta țării? Doar și acum au dat dovadă de o faptă *marinimoasă*. Și ministrul de interne n'are decât să consimță cu cererea deputaților, ca astfel îngrijirea, de soarta tuturor, să fie completă.

— **Primul debut al prezidentului grădinei zoologice.** Se știe, că grădina zoologică din Pesta are nou prezident în persoană mult apretuitului Barabás Béla, fost deputat și al Aradului. Și de când el a ajuns la acest post onorific, toți patrioții buni îndrăznesc să ceară dela el biuet de liberă intrare la grădina zoologică.

Dar noul prezident și-a pierdut răbdarea și devine impacient. Zilele trecute un deputat ma-

ghiar tânăr — deci coleg tot odată de a lui Barabás — l-a rugat să-i dea și lui un atare bilet. Barabás însă chiar atunci era cu toane, și nu s'a putut stăpâni să nu-i spună colegului său:

— *Dacă atâți măgari* doresc să ajungă în grădina zoologică leilor va trebui să le dăm drumul.

Acesta e primul debut al noului prezident, ce a ajuns până acum în publicitate.

— **«Mare primejdie!»** Foile maghiare aduc aceasta știre. Cică în cercurile românești unde n'a eșit învingător candidatul naționalist, acolo e mare primejdie pentru alegătorii buni patrioți. În cercul Dobra d. e. s'a aprins casa unui tabacar. Ei? Și dacă s'a aprins, s'a aprins din nebăgare de samă, și doar de acestea s'au mai întâmplat! Vorbă să fie! Acum s'a aprins fiindcă i-a dat foc vre-un Valah, voind să se răsbune asupra ținutei patriotice a tăbăcarului Atât și s'a isprăvit! Să nu cuteze să spună cineva că nu-i așa, căci acela minte chiar dacă ar ști documenta că nu-i așa!

Și vezi! Stupidități de acestea, ca la cutare s'au cutare arde casa fiind că-i bun patriot, află loc în coloanele, maghiare, și sunt oameni stupizi, cari le iau în serios.

— **O ședință a camerei.** Cetim raportul ședinții de alaltăeri și ne întristă. După opoziția cea scurtă dar atât de energică a partidului nostru, dezbaterile au încetat aproape cu totul. Căci ceace s'a petrecut în ședința aceea nu să poate numi «dezbateri». Tot ce s'a vorbit a fost înrăși numai un slab răsunset mare al discuției asupra chestiunii naționalităților.

Oare să fi venit atât de curând timpul când toate celelalte chestiuni se micșorează în fața acestei mari chestiuni, timpul când ea va fi pe planul întâi al tuturor preocupărilor, când ea va domni deasupra lor, făcând ca toate celelalte chestiuni mari să fie privite supt aspectul național? Oricum însă este sigur un lucru ciudat și neașteptat. Leii «poziției» ungurești tac.

S'a crezut, că nu să vor putea lăsa așa de ușor de obiceiul lor de a răcnî, dacă nu de altceva măcar de frumosul răsunset ce-l dau stâncile goale. Dar acuma ei au altceva de lucru. Sătui și având trebuință de a mistui în tihnă, ei se retrag în veziunile lor lingându-și boturile și labele cu ochii plini de mulțămire înblânzită. Și acuma știu și cauza răcnetului cumplit de odinioară. El nu eșia din inima cea prea plină ci din stomacul gol.

Numai din când în când ei mai scot un răcult de obicinuință sau încontra tigrilor ce le turbură somnul.

— **Hymen.** Marți, la orele 7 seara s'a celebrat cununia religioasă a dlui Dr. Aurei Crăciunescu, profesor seminarial în Sibiu, cu dsoara Livia Leményi, fica dlui Dr. Liviu de Leményi, în biserica catedrală din Sibiu. A fost prima căsătorie legată în fața altarului acestei nouă biserici. Actul cununii l'a săvârșit P. C. Sa, dl protosincol și director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca, în fața unui public numeros. Naș a fost dl Dr. St. Rosvan, cu dna Leményi (Săcele).

Sincere felicitări!

— **Moral și tatăl său.** O foaie din Paris vestește, că Matteo Moral, atentatorul dela Madrid în luna Ianuarie din anul trecut a fost în Porto-Vendres. Un fabricant de-acolo își aduce bine aminte de Moral, care i-a spus, că n'are de gând să stea în acel oraș, numai câteva zile. În ziua următoare un străin caută să vorbească cu Moral. L-a găsit, și între ei, în fața a lor doi martori a decurs următorul dialog.

— De ce ai părăsit casa părintească, de ce ai părăsit pe tată-tău, care zi și noapte plânge după tine? — întrebă bătrânul Moral.

— Nu voiesc să mă mai reîntorc acasă, — răspunde tânărul — trăiesc în o lume cu totul deosebită de-a voastră, alte sunt gândirile și simțirile mele, pe mine nu mă veți înțelege niciodată! Vreți să întru în armată, deși o urăsc grozav.

După aceasta conversare tatăl și fiul s'au despărțat din hotel. Au rămas două zile în acel oraș. De-acolo au călătorit la Perpigna. Tatăl a călătorit de aici acasă, în Spania, iar copilul a plecat la Bordeaux. De aici a scris o epistolă lui Aubert, rugându-l să nu spună nimăru, că a fost în Porto-Vendres.

După o depeșă din Madrid se vestește, că regele Alfonz a trimis o epistolă tatălui Moral, în care își exprimă părerea de rău pentru aceea rușine, ce a cauzat-o întregii familii Moral, fiul Moral.

Epistola regelui a produs bună impresie în întreaga țară.

— **Anarhiștii.** Din Berlin se vestește, că în Washington au dat de urma unor anarhiști, cari aveau gândul să atenteze la viața presidentului. În Baltimore din cei șesesezeci de anarhiști italieni. doisprezece au fugit.

+ **Ioan Popa**, avocat și redactor proprietar al ziarului «Calicul» fost membru în direcțiunea «Albinei» în vârstă de 68 ani, după lungi și grele suferințe a încetat din viață la 23 Maiu (5 Iunie) ora 12 p. m. în casele sale proprii din strada Pintenului Nr. 19. Inmormântarea s'a făcut Joi, 25 Maiu (7 Iunie) la ora 3 p. m. în cimitirul gr.-or. din Poarta Turnului. Rugați-vă pentru dânsul!

— **Studentii români premiați.** Marți în 29 Maiu a fost închiderea solemnă a universității din Cluj. Cu această ocaziune, ca de regulă, a fost publicat rezultatul lucrărilor și a fost premiați studenții, cari s'au distins. Teza din limba română «Istoria istoriografiei române moderne» (dela anul 1875—1906), a lucrat-o Cornel Sânjoan student la facultatea filos. anul II. (din Maieru), care a obținut premiul de 100 cor. Interesele fundațiunei «K. Papp Miklos» în sumă de 86 cor., destinate pentru premiarea unui student în drept silitor, a fost acordate lui Valeriu Suciu student în drept, anul III. (din Gherla).

— **Tinerimea română din Cluj-Mănăștur** împreună cu corul bisericii din Cluj invită cu toată onoarea la petrecere împreună cu producțiunea teatrală ce se va ține la 10 Iunie n. a. c. în promenadă (Lövdöde) sub conducerea învățătorului Teodor F. Negruț. Inceputul la 4 ore d. u.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minorităților).

— **Magazin de stofă de fabrică, Lechner și Fleischer**, Pécs. În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3:30—4:40—6:60 fioreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucurosi probe. *Lechner și Fleischer*, Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul* Arad.

Atragem atențiunea onoratului public cetitor asupra inseratului fabricantului de sticle, Singer Armin și a lui Braun János din Szeghedin, publicată în numărul nostru de azi.

— Atragem atențiunea on. public asupra anunțului *Singer* care-l publicăm în altă parte a ziarului.

— Atragem atențiunea publicului cetitor asupra anunțului lui *Leel Össy I.*

— **Și cea mai frumoasă floare se vestește** dacă nu grijești de ea. Și frumseța feței se vestește, dacă nu te îngrijești de ea cu multă băgare de samă. O față frumoasă, tină și curată poți avea pururea, numaidacă folosești Crema de lăcrimioară a lui Vasváry.

— **Femeile engleze**, nici odată nu folosesc la față decât «Lapte de castravete» ce se găsește în adevărata calitate engleză în farmacia în Balassa K., în Budapest—Erzsébetfalva. Spre influință sigură și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia îi dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele «Ballassa» să se găsească. Sticla cu 2 coroane, săpunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet 1:20. Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapest—Erzsébetfalva.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogueria lui Vojtek și Weisz.

TELEGRAME.

Conte achitat. Besztercebánya, 8 Iun. După lungi dezbateri de două zile, curtea cu jurați a dat azi verdict în procesul contelui Otto Neyhauss, care de mai multe luni era în acest preventiv acuzat că ar fi otrăvit pe mătușa soției sale pentru a ajunge astfel la moștenirea de 40.000 coroane. În lipsa de dovezi el a fost achitat.

Tăria Triplei alianțe. Londra, 9 Iunie. «Daily Telegraph» scriind despre întâlnirea monarhilor Austriei și Germaniei, zice că telegrama ce ei au trimis regelui Italiei e o dovadă că Tripla-Alianță stă tare și ca factor dominant în Europa.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 8 Iunie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	15:58—15:60
Secară pe Octomvrie	12:96—12:98
Orz pe Octomvrie	13:04—13:06
Cucuruz pe Iulie	13:10—13:12
Grâu pe Aprilie 1907	16:16—16:18

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	15:56—15:68
Secară pe Octomvrie	12:96—12:98
Ovăs pe Octomvrie	13:10—13:12
Cucuruz pe Iulie	11:50—11:52
Grâu pe Aprilie 1907	16:22—16:24

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. — — — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 kgr. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

ANUNȚ.

O văduvă română și cultă se recomandă de menageră la un domn singuratic în provincă ori străinătate (România).

Ofertele să se trimită la red. »Tribuna«.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«:

Chestiunea de naționalitate.

De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár” adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoiu. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VÁSÁRHELY.

Numărul Telefonului 69.

În Aiud premiat cu premiul mare de aur. Titlu în caz urgent: KALMAR-restagyár.

Numărul Telefonului 69.

Alianța Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrata exclusiv de maeștrii aradani

**MARE ASORTIMENT DE PERDELE,
DIFERITE COVOARE ȘI COUVERTURI.**

înd scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maeștrii, punem la dispoziția onorabilului public

Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile!

Cu planuri servim gratuit.

Atragem atențiunea publicului asupra magazinului nostru principal din calea Archiducelui Iosif No. 11. pe care îl ținem numai până în 1-a August.

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11.

